

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Christus is opgewekt

En indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel, en ijdel is ook uw geloof

1 Korinthe 15:14

De tekst is genomen uit de eerste brief van de apostel Paulus aan de gemeente van Korinthe.

Er waren allerlei dwalingen binnengeslopen in de gemeente van Korinthe. Paulus heeft ongunstige berichten van hen vernomen. Op het vernemen van die ongunstige berichten voelt Paulus zich genoodzaakt een brief te schrijven aan de gemeente van Korinthe. In die brief schrijft Paulus ook over de loochening van de opstanding des vleses. Er waren in de gemeente die de opstanding des vleses ontkenden. Dat gaat Paulus weerleggen. Paulus gaat dan ook in 1 Korinthe 15 uitvoerig spreken over de opstanding der doden. Sommigen zeggen dat er geen opstanding der doden is. Vers 12b: "Hoe zeggen sommigen onder u dat er geen opstanding der doden is?" Paulus gaat dat gevoelen van sommigen weerleggen. Christus is immers waarachtig mens. Christus is waarlijk gestorven.

Aan het kruis is Hij gestorven door de Zijnen. Hij is waarlijk dood geweest en nu leeft Hij. Er is een opstanding der doden omdat Christus is opgestaan. Zouden de dwalende Korintheïers gelijk hebben dan kan ook niet aangenomen worden dat Christus is opgestaan.

Maar dan zegt Paulus: "En indien Christus niet opgewekt is, zo is dan onze prediking ijdel, en ijdel is ook uw geloof." Dat wil zeggen, als Christus niet is opgewekt dan is de prediking van de apostelen ijdel.

Als Christus niet is opgewekt dan is de prediking van Paulus zonder inhoud.

De prediking van Paulus zonder inhoud? Hiertegen zouden de Korintheïers toch moeten ageren. Er staat toch immers in vers 11 dat zij geloofd hebben? Want als de prediking ijdel is, dan is ook het geloof van de Korintheïers ijdel. Als Christus niet is opgewekt heeft het geloof van de Korintheïers ook geen inhoud. Dan zou

hij een valse getuige Gods zijn; dan zouden de andere apostelen valse getuigen Gods zijn, zo schrijft Paulus in vers 15. Het komt tot steeds ongerijmdere dingen als men aanneemt dat er geen opstanding der doden is.

De Korintheïers zouden het moeten uitroepen na dit betoog van Paulus: Er is inderdaad een opstanding der doden. Degenen onder hen die dwalen op dit punt zouden hun dwaling moeten inzien. "Want indien de doden niet opgewekt worden, zo is ook Christus niet opgewekt." (vers 16)

Maar Christus is opgewekt uit de doden. En zo heeft de prediking van Paulus inhoud. Zo heeft de prediking van de andere apostelen inhoud. Zo mag de prediking tot op de dag van vandaag inhoud hebben.

Zo heeft ook het geloof van Gods kinderen in Korinthe inhoud. Zo heeft het geloof van al Gods kinderen inhoud, ook vandaag.

Hoe is het nu met ons persoonlijk?

Wellicht is er niemand onder ons die aan de opstanding van Christus twijfelt. Maar dat is niet genoeg. De vraag dient onder ogen gezien te worden of u door de kracht van Christus opgewekt bent tot een nieuw leven. Want dat is werkelijkheid in het leven van allen die de Heere vrezen.

Het nieuwe leven staat tegenover het oude leven in de zonde, het leven naar eigen gedachten en wensen die niet deugen.

Het oude leven is een leven in de afgodendienst van deze tijd. Wie alles zet op sport en spel of op rijkdom en eer zal in dat alles onder gaan. Het oude leven staat vijandig tegenover God en Zijn Woord.

Bekeert u daarvan nu het nog het heden der genade is. De Heere laat Zijn Woord nog ernstig en welmenend prediken opdat zondaren zich tot Hem zouden wenden met de nood en de schuld van hun leven. Haast u om uws levens wil. Wie weet hoe kort de genadetijd nog zal zijn. Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en

Zijn gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden.

Zalig wie de opwekking tot een nieuw leven mag kennen. Dat leven heeft een nieuwe richting. Het is gericht op de eer van God.

Het nieuwe leven wil gevoed worden vanuit het Woord van God.

Het nieuwe leven wil onderwezen worden uit de prediking. Het wil geleid en geleerd worden door God.

Wie de opwekking tot een nieuw leven mag kennen is van gehoorzaamheid veranderd. Van nature gehoorzaamt de gevallen mens de satan. Door genade wordt er een luisteren naar de Heere en Zijn Woord geboren. Het nieuwe leven houdt in: De enige en waarachtige God aanhangen, betrouwen en liefhebben. De nieuwe gehoorzaamheid mag betracht worden.

Het volmaakte wordt hier evenwel niet gevonden. Het blijft hier een dagelijks struikelen in vele. Gods kinderen zijn zo zwak in zichzelf. Maar de Heere zal hen niet wegwerpen. Het is wel de belijdenis van Gods kind dat het niet onrechtvaardig zou zijn als dit zou gebeuren. Maar de Heere doet dit niet. Hoe is dat mogelijk?

De Heere werpt de Zijnen niet weg omdat Zijn verbond een eeuwig verbond is:

God zal Zijn waarheid nimmer krenken, maar eeuwig Zijn verbond gedenken.

De eeuwige zaligheid zal het deel zijn van al Gods kinderen. Dan zullen zij nooit meer zondigen maar eeuwig en volmaakt de Heere eren, dienen en liefhebben.

Het geloof zal geen ijdele zaak blijken te zijn. Ook het lichaam van Gods kinderen zal opgewekt worden en zal delen in de eeuwige zaligheid.

A. Van Heteren

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is in verband met de herdenking van de opstanding van Christus een meditatie van ondergetekende opgenomen over 1 Kor. 15:14 "Christus is opgewekt." Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 4:22 onder het opschrift "Het laatste vers van de brief." Ds. P. Roos levert een bijdrage over Obama. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek over Jeftha. Ds. P. den Butter schrijft een tweede artikel over Abia en een column getiteld 'doorstart.' Ds. J.M.J. Kieviet schrijft verder over het Avondmaalsformulier. Verder wat boekbesprekingen.

Ontmoetingsdag

Komende zaterdag 18 april zal D.V. onze ontmoetingsdag gehouden worden in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk te Werkendam. Het onderwerp waarover gesproken zal worden luidt: *Christusprediking*. Sprekers: ds. M.C. Tanis "Christus de Gezalfde", ds. K. Hoefnagel "Christus als Profeet", ds. J.P. Boiten "Christus als Hogepriester en ds. A. van Heteren "Christus als Koning." Aanvang morgensamenkomst 10.30 uur en middagsamenkomst 14.00 uur. We hopen dat er weer velen zullen komen. Het onderwerp is het zeker waard. Er wordt

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.
Advertenties € 0,34 (excl. btw) per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

veel over Christusprediking gesproken. Vergun mij alvast één opmerking te maken. Christusprediking is niet alleen prediken wat Christus gedaan heeft voor Zijn Kerk maar ook wat Hij doet in Zijn Kerk. Ook is het een goede zaak elkaar te ontmoeten en vast te houden in een tijd van toenemende verwarring en verdeeldheid. Er zal weer een boekentafel zijn en kinderopas is geregeld.

Preken uit Openbaring

De kerkenraad van Urk Eben- Haëzer heeft het initiatief genomen een *prekenboekje* over het boek *Openbaring* uit te geven ten bate van de Eben- Haëzer Kerk. Het boekje is samengesteld uit preken die in het verleden in 'De

Levensbron' zijn verschenen. Het kost € 17,50. Geschikt om zelf te lezen en om in leesdiensten gebruik van te maken. Het taalgebruik is hier en daar wat aangepast zonder tekort te doen aan de oorspronkelijke bedoeling van de preken. Ook dit boekje zal verkrijgbaar zijn op de ontmoetingsdag voor de gereduceerde prijs van € 15,50. Als u het daar aanschafft, bespaart u ook nog verzendkosten.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 30 april verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 23 april.

AvH

Ambtelijke praktijk

HET LAATSTE VERS VAN DE BRIEF

Groeten van

Timotheüs moet de groeten doen aan. Hij ontvangt via Paulus ook de groeten van. Hun namen worden door Paulus genoemd. Eubulus. Pudens. Linus en Klaudia. Van Eubulus en Klaudia weten we niets. Van de anderen zegt de geschiedenis dat Linus na de dood van Petrus en Paulus bisschop van Rome is geworden. Pudens moet Romeins senator zijn geweest en is door de prediking van Petrus tot het christelijk geloof gekomen. Aan hen werd door Paulus toegevoegd: al de broeders. Een gemeenschap te Rome. In het hol van de leeuw. In die plaats stond de troon van satan. Wanneer we de Bijbel lezen dan treffen we op gevaarlijke plaatsen onderdanen van de Heere aan. In het Nieuwe Testament staan gemeenten als getekend in de branding. Het leven hebben ze over gehad voor de Naam en de zaak des Heeren. De groeten vanuit Rome van bekenden zal Timotheüs gesterkt hebben. Want in hun groet sprak hun hart. Hun meelevendheid met Timotheüs. Hun verbondenheid aan hem. Ook wij worden gegroet. Wat betekent het voor ons? Onze tijd is levensgevaarlijk. Satan gaat rond. Op alle fronten is hij bezig. Theologisch, sociaal, ethisch: levensgevaarlijk. Hij kent de Bijbel. Hij stelt alles in het werk dat er met de Bijbel omgegaan wordt als een menselijk boek. Je kunt er over denken zoals je wilt. Mensen spreken over God en niet God over mensen. Dit of dat gedeelte kan tijdgebonden opgevat worden. Veel verleidingen zijn er. De verzoeking is sterk. Maar de Heere blijft getrouw. Welk een geloof in de genadekracht en de trouw van de Heere had Guido de Bres. De marteldood voor ogen. Zittend in een vunzig kerkerhol. Maar gelovend

dat Jezus Christus tot op de dag van Zijn wederkomst niet zonder onderdanen zal zijn. Daar leefde Palus ook bij. Die zekerheid gaf hij in allerlei vorm aan Timotheüs door. Paulus sluit zijn brief af met een dubbele zegenbede. De eerste voor Timotheüs, de tweede voor allen, voor de gemeente(n).

Timotheüs

De zegenbede bestemd voor Timotheüs is opvallend. De Heere Jezus Christus zij met uw geest (vs. 22a). Allereerst moeten we hieraan denken. De genoemde Persoon, de Heere Jezus Christus, is Hem alles geworden. Door de Goddelijke daad, werking en onderwijs is het gekomen. Het beheerst zijn leven en het is zijn steun en toevlucht in het aangezicht van de dood. De geboortenaam Jezus spreekt van het zalig maken van de zonde, van herstelling in gemeenschapsleven met de Heere. Ook voor Paulus. De naam Heere overtreft. Die Naam wijst op Zijn Godheid. Hij is de Heere der heren. Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Paulus kent de Zoon van God als Heere, Jezus Christus. Nu weet Paulus: ik ga sterven, ik neem afscheid van de wereld. Maar Timotheüs blijft nog in de wereld. De wereld die in het boze ligt. Paulus beveelt nu de machtige Heere Jezus Christus Timotheüs aan. Die zo getrouw als sterk is en Zijn werk zal volbrengen. Hij zij met uw geest, zegt Paulus. Met het woord 'geest' wijst Paulus op de gehele mens. Timotheüs' zijn: zijn innerlijk, zijn houding, zijn denken en zijn spreken. Timotheüs moge krachtig zijn in de Heere en in de sterkte van Zijn macht. Daartoe had Paulus de Efeziërs ook aangespoord, Efeze 6:10. Door de krachtige geest wordt de roeping getrouw vervuld. Blijft men staande temidden van alle omstandigheden. De weerbaarheid van de Heere behoedt voor bezwijken, verflauwen of verloochenen. Paulus wist dat

het geheim van een krachtige geest lag in de gemeenschap met de Heere Jezus Christus. Tevens was hij overtuigd van 's Heeren bereidwilligheid om te schenken en te bewerken. In de branding van de tijd wil de Heere ook nu die geesteskracht geven. Men zal niet vallen voor de tijdgeest en luisteren naar de geesten van onze tijd. Bij wat Paulus wenst kan ook betrokken worden wat hij schrijft aan de Romeinen. Zijt niet traag in het bemaarstigen. Zijt vurig van geest. Dient de Heere (Rom. 12:11). In toewijding en vurigheid van geest moet in bewustheid de Heere gediend worden. Dat is een primaire taak en inzet ook vandaag. Dus minder debatteren of discussiëren en vergaderen. Maar profeteren met de Schriften. Daar staat geschreven! Dit geeft vastheid, steun en troost. Laten ambtsdragers daarop uit zijn. Het is ook tot zegen van eigen leven en het ambtelijke leven. Er zal ook zijn een uitstraling in de gemeente. Niet van onszelf, maar van het heil des Heeren in Christus Jezus. Nu moeten de laatste woorden van de brief van Paulus ook de aandacht hebben. Ze zijn bestemd voor de gemeenten. De genade zij met ulieden. Paulus is ervan overtuigd dat Timotheüs de brief zal voorlezen in de gemeente. Daar zijn brief een plaats heeft in het Woord des Heeren komt de zegenbede ook tot ons.

Gemeente(n)

Paulus spreekt van genade. Laten we daarop letten. Hij heeft het niet eerst over geloof. Zeker, dat is onmisbaar. Maar het gevaar is niet ondenkbeeldig dat het ontaardt in een menselijke factor, het aankomen op de daad van de mens. Nu kan gezegd worden dat de Schrift daartoe ook aanspoort. Maar er dient altijd nagegaan te worden in welk verband het woord geloof of geloven voorkomt. Naar de Schrift moet gezegd worden dat genade boven het woord geloof staat. Genade is gelijk aan een bron waaruit alles voortvloeit, dus ook het geloof. Vandaar dat Paulus schreef aan de Efeziërs: uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave (Efeze 2:8).

Genade

Welk een woord is het. Geen woord van de aarde. Maar van de hemel. Maar dat woord had voor Paulus voor Damascus geen waarde. Het werd zelfs gehaat omdat het was van Jezus Christus en vanwege de inhoud van het woord genade. Verdienste stond voor Paulus hoog aangeschreven. Hij geloofde daardoor het eeuwige leven te kunnen bereiken. Laten we niet menen dat het nu anders is. Onze houding kan anders zijn. Van huis uit spreekt genade ook niet voor

ons. Geloven en doen spreken ons aan. Wanneer gesproken wordt over genade, vrije genade, dan kunnen er rimpels en zelfs meer zijn. Door de werking van de Geest des Heeren wordt het anders. Wat het Woord des Heeren zegt van de Heere en van de mens, wordt geloof. De eisen des Heeren gaan spreken. De overtuiging van zonde, gerechtigheid en oordeel leeft. Het buigen en belijden voor de Heere is er en het smeken om genade. Dit laatste is er bijzonder wanneer verstaan wordt wat genade is en wat genade doet. Genade verdiend door de doorboorde handen van de Zaligmaker. Genade spreekt van liefde, barmhartigheid, ontferming en vergeving. Genade voor zondaren! Hoe roemt Paulus erin. Hij leeft er door. Vandaar zijn getuigen. En gij weet de genade van onze Heere Jezus Christus. Dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat

Kerkelijk actueel

Obama

Nee, niet Darwin. Daar had ik misschien wel aandacht aan moeten geven. Er kan best nog meer bij. De kranten hebben tot nu toe een indrukwekkend aantal pagina's geproduceerd over de Darwinologie; een eindeloze reeks artikelen, die ons al maandenlang bezig houdt. De kerkelijke pers blijft hierbij niet achter, dus ieder is overtuigd van de actualiteit van Darwin. Een stroom artikelen over de evolutie. Hoe lang gaat dit nog door? Kunt u het allemaal volhouden en bijhouden? Zo'n Darwinjaar is dus ook niet alles. Darwin wint het misschien nog van Calvin, zelfs bij ons. Maar er kleven nadelen aan zo'n bovenmatige aandacht.

Ik wil mijn gevoelens nader toelichten. Ik heb me afgevraagd wie er het meest gebaat zou zijn met al die aandacht voor schepping en/of evolutie. Ik las laatst dat Wilders profijt heeft van alle negatieve belangstelling in de pers. Dat blijkt ook in de opiniepeilingen. Verdonk had nog niet zo lang geleden ook een massa sympathisanten, maar haar gebrek lijkt me te zijn dat ze de laatste tijden zich op de achtergrond houdt. Dat kost stemmen.

Als dit voor Darwin ook geldt, dan heeft de evolutie niet te klagen. Natuurlijk kunnen we ons afvragen of het dan niet goed is, dat ook de schepping tegelijk zo veel aandacht krijgt? Dat is dan waar, maar dan geldt dit voor hen die onbekend zijn met de Bijbelse schepingsleer.

Wij hebben, als we het tenminste gevolgd hebben, alle argumenten nu al (het is nog maar net April) meermalen gehoord. En het jaar is nog lang niet om. Arme journalisten, die steeds opnieuw moeten zoeken naar nieuwe ideeën hierover. Al die discussies maken dat sommige dingen blijven hangen. Zoals bijvoorbeeld de oude aarde. En nog veel meer. Er zijn daarbij al heel wat bekende

gij door Zijn armoede zoudt rijk worden (2 Kor. 8: 9). Genade doet meer. Het heeft een machtige, rijke, vertroostende, uitzichtgevendende werking in het leven. Genade is genoeg voor leven en sterven. De opgestane, levende Jezus Christus heeft het tegen Paulus gezegd. Mijn genade is u genoeg. Daar nu genade alles voor hem is, voor leven en sterven, is zijn hartelijke bede: de genade zij met u allen. Aan de zegenbede wordt toegevoegd het woord 'amen'. Dit woord wordt door Paulus veel gebruikt en het is zijn allerlaatste geschreven woord. Amen! Er is genade. Geloof dit heil- en troostwoord, geloof het met mond en hart. En al het volk zegge amen ja amen. Zo nam Paulus afscheid. Veel stof om over na te denken en te bidden.

M.C. Tanis

christenen, die meegedeeld hebben dat zij van standpunt veranderd zijn, ten nadele van de Bijbelse boodschap. Dat blijft niet zonder gevolgen! Daar zijn dan ook nog de creationisten, maar die doen het in het oog van de meesten helemaal verkeerd. Juist zij roepen de verontwaardiging van dominees en theologen wakker. Zij willen de schepping bewijzen. Ik kan daar niet zo verontwaardigd over zijn. Ik waardeer het als er zijn, die het geloof willen steunen met argumenten. Geen bewijzen, maar argumenten. Ik ben blij dat er mensen zijn als dr. Paul en anderen, die staan voor datgene wat zij geloven. Hellenbroek sprak op deze wijze ook van de Godsbewijzen.

Ik vrees dus dat deze publiciteit heel schadelijk is. Er wordt gerommeld aan de fundamenteën. Het doet me een beetje denken aan de campagne van iemand als Kuitert, die destijds de Gereformeerde kerken doortrok met zijn ideeën. Door al die aandacht is het proces van het verval versneld. Zo zal het ook ons vergaan?

Er zijn mensen die ervan in de war raken. Mogelijk zijn er massa's die ook persoonlijk een omslag maken. De Gereformeerde Gezindte is al bezig met de

objectieve (!) zaken van het geloof. Het gaat nu niet over toe-eigening of over de verbonden, maar het gaat over de fundamenteën. Zekerlijk, de fundamenteën worden omgestoten (Ps. 11:3a). Maar er zijn toch scholieren en studenten die ermee te maken krijgen? Jawel, en een zeker meeleven met hen is op zijn plaats. Maar zoals het er nu aan toe gaat, worden we helemaal overspoeld. Laten zij die het aangaat, alles bundelen in een boek, dan kan ieder die het wenst, het lezen. Maar de pers zou over deze dingen niet in deze mate de trompet moeten blazen.

Niet Darwin dus, maar Obama. De kersverse president van het machtigste land ter wereld trekt allerwegen de aandacht. Ook voor ons is het goed zijn gangen enigermate te volgen. Dat lijkt me een Bijbelse roeping. Het Kerstevangelie begint met Augustus; de keizer van Rome en de Koning van Bethlehem worden als in een adem genoemd. Paulus kreeg met Nero te maken, met de stadhouders en dus is het voor ons ook nodig dat we de politiek bijhouden, vanuit het evangelie van Jezus Christus. In de dagen van het Oude Testament valt het op, dat de profeten, zoals Jesaja en Jeremia, zo vaak ook het woord richten tot de omringende volken en machten. Kores wordt genoemd "Mijn knecht". De Heere zegt zelfs de aangrijpende woorden over hem: "Ik zal u gorden, hoewel gij Mij niet kent". En lees zo de Bijbel maar door.

Amerika is niet alleen het machtigste land van de wereld, maar het is ook tot nu toe het land, dat in sterke mate onder de kracht van het Evangelie heeft mogen leven. Ik schrijf het in de verleden tijd, want er waren berichten dat het Christendom in Amerika afneemt in invloed. Het was toch een geruststellende gedachte, dat er daar over de Oceaan in de grote politiek zoveel aandacht mocht bestaan voor het geloof in de enige God. President Bush heeft daar, bij alle verkeerd ingeschatte beslissingen, het zijne aan bijgedragen.

Het is misschien al een teken van teruggang geweest, dat Obama verkozen kon worden. Het volk wist natuurlijk al voor de uiteindelijke stemming dat Obama feitelijk een heel ander mens was dan zijn voorganger. Dat is ook gebleken. Nog maar nauwelijks binnen de muren van het Witte Huis, werden allerlei regels ten aanzien van de grote ethische vraagstukken (abortus, homoseksualiteit) versoepeld. Verleden week heeft de president de grote ommekeer nog opnieuw eens onderstreept door in Turkije te verklaren dat de gevoelens van de Moslims diep verankerd liggen binnen het Amerikaanse volk. Bovendien heeft

hij als zijn mening gegeven dat Turkije lid zou moeten worden van de Europese Unie. Hij schaarde zichzelf min of meer ook onder de grote sympathisanten van Mohammed. Hier gaan dus grote wissels om, die de trein een andere richting insturen. Deze ommekeer zal niet zonder gevolgen blijven.

Daarbij komt dat Obama gezegend is met grote gaven en veel charmes. Meestal komt hij heel sterk over en wint hij ook daarom al de sympathie van de massa. Zijn optreden is in ieder geval koren op de molen van de linkse pers, die in Nederland al zo sterk vertegenwoordigd is. Daarbij is Obama een neger. Dat is op zich geen negatieve factor. Zo dikwijls als ik met negers in aanraking kom, valt het me op dat er heel veel Christenen onder hen zijn. Bovendien hebben zij onze sympathie vanwege de jaren, waarin slavernij en uitbuiting aan de orde van de dag waren. Obama is een neger die begiftigd is met veel gaven. In een land als Amerika, waar zoveel negers wonen, is het niet verkeerd dat de president nu uit hun kring voortkomt. Zijn persoon echter zal voor de gehele wereldpolitiek een belangrijke factor zijn. Zeker ook nu de wereld met name door de Moslimbevolking in een soort houdgreep wordt gevat. Is het tactiek van Obama, dat hij de retoriek van de agressie inwisselt voor het zoeken naar een andere toon, die meer op verzoening gericht is? Dat zou kunnen en het zou dan geen wezenlijke verandering behoeven te zijn. Maar zo ziet het er niet naar uit.

Als we de dingen geestelijk willen benaderen, moeten we vooral bedenken dat we leven in de eindtijd. Zeker in onze tijd zullen er allerlei antichristelijke machten opstaan, die het wereldtoneel gaan beheersen. In mijn jeugd stond het voor ieder vast, dat de Antichrist zou voortkomen uit de kring van het Communisme (Rusland en Stalin). Toen deze macht min of meer van het toneel verdween, kwam de Islam sterk op. Nog steeds vormt deze macht de belangrijkste bedreiging voor het Westen. Dat komt vooral, omdat deze religie geen verzoening, maar haat lijkt te prediken. Haat tegen het Christelijke Westen. Wij in Nederland hebben daar tot nog toe niet veel last van, maar vergeten we niet dat miljoenen Christenen hun geloof met de dood hebben moeten bekopen. Eerst door Rusland, later ook door totalitaire Islamitische regimes. Ik noem hierbij ook het Joodse volk. De atoomraketten van Teheran vormen een groot gevaar voor de Joodse staat.

Amerika heeft tot nu toe gezorgd voor stabilisatie van de grootmachten. Het land kwam op voor de vrijheid van Joden

en Christenen. Lijkt nu het evenwicht verstoord te gaan worden? Ik sprak over antichristelijke machten. De antichrist als persoon, zoals Gods Woord ons hem tekent, is nog niet zichtbaar geworden. Maar Gods Woord spreekt ook over anti-Christussen, antichristelijke machten dus die zekere trekken vertonen van de antichrist. Het is nog veel te vroeg om hier de naam van de nieuwe president van Amerika te noemen, maar we moeten wel alert zijn en letten op de tekenen der tijden.

Er staan grote belangen op het spel. Allereerst voor de Verenigde Staten zelf. Het lijkt onontkoombaar dat in de boezem van dit volk de verdeeldheid over het beleid zal groeien. Ook de vorige president nam voor ons gevoel beslissingen die te denken hebben gegeven en waardoor het Amerikaanse volk zware offers moest brengen. Onze verbondenheid met de VS komt natuurlijk ook voort uit het feit, dat velen van onze volksgenoten zich daar in het verleden hebben gevestigd. Hoe zal de toekomst zich voor hen ontwikkelen? Kerkelijke leiders in de VS hebben de wending in de politiek reeds eerder opgemerkt en opgeroepen tot veel gebed, ook voor de president. Dat lijkt me een goed voorname. Ook voor ons is dat een zaak van het grootste belang. We moeten bidden voor allen die in hoogheid zijn gezeten. Want de wereld gaat er heel anders uitzien. We zien immers ook binnen de EU een snel proces van ontkerstening om zich heen grijpen. Ook de EU gaat een macht vormen, meer gericht tegen God en Zijn geboden dan voorheen. Binnen ons eigen volk zien we de aversie van de massa losbranden tegen de Heere en Zijn dienst. Als ook Amerika ons daarbij als steun ontvalt, wordt het donker in de wereld.

Maar deze ontwikkelingen gaan niet buiten het voorzienig bestel van God om. Aan Christus is gegeven alle macht in de hemel en op de aarde. Zoals in oude tijden, zo zal de Heere ook nu spreken van Obama, "Mijn knecht". Hij moet meewerken aan de plannen van de hemel. En wij zullen ermee moeten gaan rekenen dat er tijden komen, waarin nieuwe Nero's en Hithler's opstaan, die de vrouw die het Kind gebaard heeft, zullen doen vluchten in de woestijn. Als dat echt werkelijkheid gaat worden, zal er veel veranderen. Maar vergeet niet dat er nu reeds miljoenen christenen in verdrukking leven. En zij zijn gelukkiger dan wij.

Met dit alles voor ogen, volgen we de gangen van Barack Obama en zijn regering. De vaart der volken mag ons niet ontgaan, omdat juist zaken als Internet en technische vooruitgang een steeds groter beslag gaan leggen op de mens-

heid. Ooit zal geen enkel mens meer het recht hebben om God te dienen naar Zijn Woord en het eigen geweten. Dan zal men niet meer kunnen kopen en verkopen. Dan komt de vrouw in de woestijn terecht. En daar zal ze gevoed worden door de trouw Gods. We hopen en bidden dat Amerika met zijn nieuwe president een overtuigende koers zal zoeken tot behoud van de vele christelijke waarden, die het land en de wereld nog bezit. Gebeurt dit niet, dan krijgt het rijk

Vragenrubriek

Jeftha

Aan vragen (gelukkig) geen gebrek! Maar dan de antwoorden nog! Degene die de vragenrubriek mag verzorgen is niet iemand die op elke vraag op stel en sprong een pasklaar antwoord heeft. Net zo min als een dominee een preek uit zijn mouw kan schudden, kan hij de hem gestelde vragen per omgaande beantwoorden. De vraag wordt serieus genomen, ook de vraag over baarden en snorren, die een volgende keer aan de orde komt.

Maar deze keer heb ik het een keer gemakkelijk. Niet omdat de vraag eenvoudig is, maar omdat ik ergens een duidelijk antwoord heb gevonden. Ik zal u straks vertellen waar.

De vraag luidt als volgt: "Vanavond lezen wij aan tafel de geschiedenis van Jeftha en zijn dochter (Richteren 11). Zeer aangrijpend. Toch blijf je met enkele vragen zitten. Is ze nu geofferd of niet? Matthew Henry geeft verschillende mogelijkheden. De Heere had mensenoffers toch verboden? En waarom liet de Heere haar nu als eerste Jeftha tegemoet komen na de strijd? Wat heeft deze geschiedenis ons te leren?"

De geschiedenis is ons (als het goed is) bekend. Jeftha, door de Heere gezalfd met Zijn Geest, gaat vol moed het vijandelijke leger van de Ammonieten tegemoet. Maar eerst legt hij een gelofte af. Hij belooft de Heere bij een veilige terugkeer een offer te brengen. Als we letten op de inhoud van die gelofte kunnen we gerust zeggen dat hij die gelofte welgemeend en in liefde tot de Heere heeft afgelegd. Van dergelijke geloften lezen we wel meer in de bijbel. Een gelofte is meer dan een goed voornemen, maar het is wel erg als het bij een voornemen blijft! De gelofte wordt immers aan de Heere gedaan! Dat Jeftha dat beseft heeft blijkt uit het verloop van de geschiedenis.

Als Gods nabijheid wordt ervaren en de liefde tot Hem gesmaakt, dan legt een mens geloften af. Wat is de Heere in ons oog dan dienenswaardig! Nee, een dergelijke gelofte is dan niet het stellen

van het beest uit de aarde een steeds duidelijker gezicht. Het stelt ons allen voor de vraag of we bereid zijn om de Heere radicaal en absoluut te dienen. De Koning van Pasen heeft de dood en dus alle machten overwonnen en Hij heeft Zijn discipelen de opdracht gegeven de wereld te doorkruisen met Zijn evangelie. Dat biedt een heerlijk perspectief voor de toekomst.

P. Roos

van een voorwaarde: Heere, als U mij helpt, dan zal ik...Wie zo spreekt wordt ook gedreven door de liefde, maar het is eigenliefde! Wie voorwaarden stelt is rechthebbend. Maar dat was Jakob niet, toen hij in Bethel een gelofte aflegde. Hij was vervuld van het wonder dat de Heere nog naar hem had omgezien. En ook Jeftha was verwonderd en blij, toen de Geest des Heeren op hem kwam. Vandaar die gelofte.

Je moet echter wel nadenken, ook als je hart vervuld is van het wonder. En dat heeft Jeftha niet gedaan. Hij belooft God immers dat de eerste die hem na de overwinning uit zijn woonhuis tegemoet zal treden, aan de Heere tot een brandoffer geofferd zal worden? Hij heeft hier niet aan een dier, maar aan een mens gedacht. Hoewel een gezin uit mijn eerste gemeente het heeft meegeemaakt, dat er bij thuiskomst uit de kerk een koebeest uit de woonkamer kwam wandelen, zal dat tot de uitzonderingen behoren! Jeftha heeft het over de voordeur van zijn huis. Die deur wordt door mensen gebruikt en niet door dieren.

Maar wist Jeftha dan niet dat een mensenoffer de Heere hoogst onwelbehagelijk is? Ja, dat zal hij geweten hebben. We moeten er daarom van uitgaan dat, als hij spreekt van het offeren van een brandoffer, hij bedoelt de eerste de beste die hem tegemoet treedt, aan de Heere te wijden, af te zonderen voor de dienst des Heeren. Wellicht heeft hij aan een knecht of dienstmeid gedacht en niet zo gauw, of helemaal niet, aan zijn dochter, zijn enig kind.

Ik vind dit een heel bevredigende verklaring. En hoewel ik van plan was om pas aan het einde van dit artikel te zeggen waar ik dit antwoord vandaan heb, doe ik het toch nu maar, ook al om hen die nog twijfelen over de brug te halen: Vorig jaar verscheen er een verklaring van het bijbelboek Richteren van de hand van onze ds. P. den Butter (ik laat het ds voor zijn naam staan). Wie zijn boek(en) nog niet heeft, schaffe ze onverwijld aan.

De schrik en ontreddeur die zich van Jeftha meester maakt, als hij ziet dat

Doorstart

Het kon wel eens op bedrijfs-sluiting uitlopen. De rode cijfers lijken het af te dwingen. Maar in eens is daar een nieuwe mogelijkheid. Iemand biedt aan om een doorstart te proberen. Wel zal er natuurlijk veel gaan veranderen, want 'nieuwe heren, nieuwe wetten'. Maar de mogelijkheid van voortbestaan is er.

Deze dingen lijken niet tot het bedrijfsleven beperkt te blijven. Ook in de kerk wordt het woord 'doorstart' wel gebruikt. Een gemeente dreigt te moeten worden opgeheven. Het ledental is drastisch geslonken. De ambten kunnen niet meer worden vervuld. Dus: het wordt sluiten. Maar dan blijkt er een 'kerkplanter' te zijn. Zo worden zulke mensen het liefst genoemd. De mogelijkheid van doorstart wordt genoemd. Alles zal wel op heel andere leest geschoeid worden. Met een andere liturgie en andere muzikale begeleiding. En niet al te strakke gebondenheid aan de tradities van de vroegere gemeente. Maar dat behoort nu eenmaal bij de andere cultuur van de bezoekers van de diensten. Dat zijn immers voornamelijk allochtonen. Die moet je tegemoet komen.

Rotterdam-Charlois was zo'n verdwijnende gemeente. Maar er was een doorstart. Nu is er een International Christian Fellowship. Alles wel heel erg anders, maar toch... Men gebruikt daar nu de aula van een school. Er gaan geruchten dat het in Rotterdam-west ook in voorbereiding is. Die gemeente wordt immers ook opgeheven; ik schreef er al eerder over. Kerkplanters zijn ook daar actief. Ook daar een doorstart? Ook in een ander gebouw? Of in het oude vertrouwde gebouw aan de Coloniastraat met voor velen zoveel dierbare herinneringen? Daar straks een drumstel? En een basgitaar? En veel lawaai? En soms ook een ander evangelie? Nee, dat niet! Wie zegt dat? Als dat nu eens gezegd wordt door een geslacht dat Jozef niet gekend heeft? Dat van wat daar vroeger geprekeerd werd niets weet? Geloof ik dat voetstoots? Er wordt al zovaak gedaan alsof genade net zoiets is als melk. Je kunt het verdunnen en dan houd je toch melk over. Ben ik wat argwanend? Ach, ik heb hier en daar eens wat rondgekeken. Laat men trouwens eens zorgvuldig nagaan of er bij de ingebruikneming van de kerk geen bepalingen voor toekomstig gebruik van het gebouw zijn vastgelegd. Trouwens, dat woord 'kerkplanter'. Zit daar niet iets aanmatigends in? Halen we al niet teveel werk uit Gods handen om het zelf te doen? Ik moet er nog eens goed over nadenken en zal dat hardop doen. Kunt u met me meedenken.

P. den Butter

zijn dochter hem als eerste tegemoet treedt om haar blijdschap over de door God geschonken overwinning te uiten, is groot. En ik denk niet zozeer omdat het om zijn eigen, lieve en enige dochter gaat, maar omdat hij hierin Gods hand ziet! God wist immers van zijn gelofte af? Nu bestuurt God het zo dat het uitgerkend zijn enig kind is, die hij aan de Heere wijden moet. Niet voor een tijdje, maar finaal en totaal, zoals dat gaat met een brandoffer, voor haar hele verdere leven. Haar leven zal nu anders gaan dan zij wellicht gedacht en gedroomd had. Zij mag geen man trouwen en geen moeder worden. Zij zal er voor de Heere zijn!

Mooi wordt in het bovengenoemde boek beschreven dat Jeftha's dochter zich gewillig overgeeft aan de Heere, al voordat zij hoort wat vaders gelofte nu precies inhield, maar zeker als zij alles te weten komt. Het enige wat zij nog vraagt is om zich enige tijd met haar vriendinnen terug te trekken om "haar maagdom te bewenen". Niet haar dood op een altaar dus, maar haar maagdom gaat zij bewenen. De wijding aan de Heere zal inhouden dat zij er voor Hem alleen zal zijn en daarom niet een andere weg, zeker niet de weg van trouwen en kinderen krijgen zal gaan. Haar leven zal totaal veranderen.

Als echte vader heeft Jeftha dit natuurlijk heel vervelend gevonden. Maar hij blijft bij zijn gelofte. En zijn dochter onderwerpt zich gewillig. Als hij zijn gelofte niet betaald had, had hij zeker Gods ongenoegen ervaren. Nu mag hij en ook zijn dochter Gods gunst en goedheid ondervinden. En die gunst sterkt meer dan de uitgezochtste spijs. Gods gunst is welriekende balsem en verzachtende zalf in diepe wonden. Het is als zoete honing aan een bittere roede.

En ze zal ervaren hebben wat Psalm 4 zegt: Gij hebt m'in 't hart meer vreugd gegeven, dan and'ren smaken in een tijd, als zij door aards geluk verheven, bij koorn en most wellustig leven, in hunnen overvloed verblijd!

Deze daad van opoffering en zelfverloochening werd jaarlijks door Israels jonge vrouwen bezongen; wat zo het "aanspreken" uit vers 40 op. Konden zij haar bij haar leven natuurlijk nog wel aanspreken, later kon dat natuurlijk niet meer.

Ook wij mogen zelfverloochening wel bezingen! Het is geen vrucht van eigen akker. Het is een teken van Gods macht, Die het hart van de mens neigt om zijn oude natuur te doden, deze wereld te verlaten en in een nieuw godzalig leven te wandelen.

Al leert deze geschiedenis mij natuurlijk ook, om te waken voor onbezonnenheid. Liever gezegd: om te bidden dat de Heere je in alle opzichten bewaren

wil voor jezelf En ook mogen we wel bedenken dat de opofferende liefde van Jeftha's dochter nog niets is vergeleken bij die van de Heiland. Hij wijdde Zich geheel en al en volmaakt aan Zijn Vader. Hij deed dit plaatsbekledend. Zo verwierf Hij het kleed der gerechtigheid dat Hij om mijn naakte schouders werpt. En ziet God mij aan alsof ik zelf in alle delen een Hem toegewijd leven leid.

Jeftha wordt in Hebr. 11 onder de ge-

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier [13]

"Ten andere onderzoekte een iegelijk zijn hart of hij ook deze gewisse belofte van God gelooft, dat hem al zijn zonden, alleen om het lijden en sterven van Jezus Christus vergeven zijn..." Het formulier om het Heilig Avondmaal te houden, roept op tot onderzoek van het hart. Treffen we daar het geloof aan dat zich verlaat op Gods beloften? De vraag is: heb ik zoveel krediet op de Heere en Zijn Woord dat ik het weet en erop vertrouw dat mijn zonden mij om Christus' wil vergeven zijn? Dat is de toetsing waartoe de gemeente van Christus wordt opgeroepen. Het is tegelijkertijd de weg waarin de godvruchtige en heilzame avondmaalsviering ontvangen wordt.

gewis

Het geloof in de gewisse belofte van God – dat is dus hier het criterium. De plaats waar dat geloof zetelt, is het hart. Daarom moet dat hart, het eigen binnenste, ook onderzocht worden. Het moet voor Gods aangezicht worden gesteld. Eerlijk en oprecht. De christen moet zichzelf de maat (laten) nemen – hartbeproevend, hartdoorzoekend. Het moet kunnen lijden. We zagen het de vorige keer.

Toch is hiermee niet alles gezegd. Er klinkt wel eens het verwijt dat het formulier de mens naar zichzelf terugwijst. Dat hij moet gaan wroeten in zichzelf om aan de hand van allerlei subjectieve gevoelens tot een bepaalde slotsom te komen. Om zo vrijmoedigheid te ontvangen deel te nemen aan het Heilig Avondmaal. Dat is een misverstand. Juist dit avondmaalsformulier wijst op een objectieve grond buiten de mens. Het zaligmakende geloof heeft namelijk een voorwerp dat buiten zijn eigen ervaring ligt: *de gewisse belofte van God*. Opmerkelijk dat onze vaderen het zo omschreven hebben. "Hierin ligt uitgesproken dat de grond des geloofs nimmer in de gemoedelijke ervaring, het bijzondere kenteken, de individuele emotie, liggen kan. Het geloof is op zich-

loofshelden gerekend. Voor mij had zijn dochter ook wel genoemd mogen worden. Zij heeft er nooit spijt van gekregen. Ja sterker nog, zij is dat leven nog niet moe! Kunt u er soms ook zo'n zin in krijgen, om Hem nu geheel en al toe te behoren, volmaakt, zonder zonde? Want wat komt er hier nu van terecht!

K. Hoefnagel

zelf geen grond, maar het is de voet, die staat op de grond en wel op de grond der belofte. Het geloof is de hand, die zich vastklemt aan de rots der belofte. Het is het anker, dat zich hecht in de bodem der belofte" (B. Wielenga).

Let er ook op dat er ook niet staat: "Ten andere onderzoekte een iegelijk zijn hart, of hij ook gewisselijk deze belofte van God gelooft, enz." Nee, het formulier zegt: "... of hij ook deze gewisse belofte van God gelooft..." Het zal duidelijk zijn wat het verschil is. In de eerste lezing zou worden vereist dat er sprake is van een sterk en krachtig geloof, een geloof waaraan elke twijfel vreemd is. Een geloof dat altijd en in alle omstandigheden zeggen kan: "Dit weet ik, dat God met mij is." Alleen mensen met zo'n onverwoestbaar geloof zouden dan ten Avondmaal mogen komen.

Maar dat staat er niet. Zo is het ook niet bedoeld. Het woordje *gewis* bedoelt niet iets te zeggen van het geloof en nog minder van de gelovige. Het is daarentegen een bijvoeglijk naamwoord, horend bij het zelfstandig naamwoord *belofte*. De vraag is of er zulk een geloof in het hart is, dat overtuigd is van de gewisheid van Gods belofte. Het geloof dat weet heeft van de vastheid en de waarheid en de betrouwbaarheid van de Heere en Zijn beloften. De genadige toezeggingen van de Heere die onwankelbaar zeker en onomstotelijk vast zijn. Waaraan een menig keer wankelend en aangevochten kind van God zich toebetrouwen mag. Omdat de Heere niet een mens is die liegen zal. Met één woord: omdat Hij God is! Wiens Woord gewis en zeker is.

één en al

De Heere is een belovend God. Zo heeft Hij Zich in Zijn Woord geopenbaard. Als het Woord van God geen beloften zou bevatten, dan was er geen Evangelie. Dat wil niet zeggen, dat het Woord van de Heere alleen maar beloften bevat. Nee, dat niet. We komen in Gods Woord ook eisen en geboden, waarschuwingen en bedreigingen, vermaningen en zelfs

vervloekingen tegen. Wee degene die aan de ernst daarvan tekort doet. Maar het hart van het Woord van de Heere is 'belofte'. En het hart van de prediking van Gods Woord is 'belofte'.

Waar komt de belofte Gods vandaan? Ze komt van de drie-enige God. Dat de Heere een belovend God is, zien we al aan het begin van de Bijbel. Nog geen tien verzen nadat ons de vreselijke val van de mens is meegedeeld. Direct nadat ons dat meest verschrikkelijke feit wordt verhaald, klinkt daar al een belofte. Een belofte uit Gods mond. Welke belofte?! De moeder van alle andere beloften. De Heere had het ook anders kunnen doen. Had Hij niet tot de mens gezegd: "ten dage als ge daarvan eet, zult ge de dood sterven"? De Heere had het recht om deze bedreiging ogenblikkelijk na de zondeval en ten volle tot uitvoering te brengen. Maar Hij heeft het niet gedaan. Hij dacht in de toorn aan ontferming. Toen al en daar al. Hij riep de mens wel ter verantwoording en sprak Zijn vloek uit over de slang en haar zaad. Maar de gevallen mens ontving een belofte. Een belofte van heil en zaligheid, door de Heere en Zijn Gezalfde Zelf uit te voeren: "Ik (!) zal vijandschap zetten..." De Heere Zelf zou er voor gaan zorgen dat de zonde niet het laatste woord zou hebben. Diabolus zou Zijn Koninkrijk niet te gronde richten, maar daarentegen zou Hij de grote overwinnen en zijn kop vermorzelen. De belofte van heil en zaligheid in de Heere Jezus Christus. Die de schuld der zonde zou verzoenen. Die de macht van de zonde zou verbreken. Die de onreinheid van de zonde zou wegdoen. Die de werken van de duivel zou verbreken. Die de heerlijkheid van de Vader zou verheffen. En die al de Zijnen zou redden van het verderf en hen zou kronen met goedertierenheid en barmhartigheden. Het ligt alles in Gods belofte aan de mens besloten.

De openbaring van de Heere Christus is in de nieuwe bedeling nog rijker en voller geworden. We mogen wel zeggen dat het Evangelie één en al belofte is. Vanaf het begin in Mattheüs 1 tot het einde. Denk aan de woorden van de engel aan Jozef aangaande de komst van Maria's Zoon. "Zij zal een Zoon baren en gij zult Zijn naam heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van zonden." Hoe eindigt het Nieuwe Testament en daarmee de Heilige Schrift? Met een belofte, een belofte uit de mond van de verhoogde Christus Zelf: "Die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom haastiglijk. Amen." De woorden die Hij spreekt, zijn waarachtig. "Want", zo schrijft de apostel Paulus aan de gemeente van Korinthe: "zo vele

beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem 'ja' en zijn in Hem 'amen', Gode tot heerlijkheid..."

wat wij leer noemen...

Olevianus, de opsteller van het formulier, toont zich in het wijzen op Gods belofte een bijbels theoloog. Juist de gezegende Reformatie van de 16^e eeuw heeft oog gekregen voor de centrale betekenis van Gods beloften. Luther en andere reformatoren vatten de prediking van Gods Woord zelfs samen met het woord 'belofte'. Niet om de andere aspecten van Gods Woord te negeren. Maar wel om daarmee het hart van de prediking aan te duiden, namelijk als boodschap van zaligheid, als Evangelie. "Neemt men de belofte weg uit de Bijbel, dan neemt men het Evangelie weg", zei de 18^e-eeuwse Ralph Erskine.

Luister ook eens naar Calvijn in zijn Institutie: "Wij zeggen dat het fundament des geloofs is de genadige belofte, omdat op haar het geloof eigenlijk berust. Want ofschoon het geloof vaststelt dat God in alles waarachtig is, hetzij Hij beveelt, hetzij Hij verbiedt, hetzij Hij belooft, hetzij Hij dreigt (...), eigenlijk begint het toch bij de belofte, daarop berust het, daarin eindigt het. Want het zoekt het leven in God, hetwelk niet in geboden of in afkondiging van straffen, maar in de belofte der barmhartigheid gevonden wordt en dat slechts in de genadige belofte (...). Dus, indien wij niet willen dat het geloof siddert en wankelt, moeten wij het schragen door de belofte der zaligheid, die door de Heere uit eigen beweging en milddadig en meer ter wille van onze ellende dan van onze waardigheid wordt aangeboden. (...) Wanneer wij dus zeggen dat het geloof op de genadige belofte behoort te steunen, ontkennen wij niet dat de gelovigen Gods Woord in alle opzichten moeten omhelzen en aannemen, maar wij bestemmen de belofte der barmhartigheid voor het geloof tot een eigen doelwit" [III, II, 2].

Bijbelstudie

ABIA - 2

2 Kronieken 13: 2b-12

We hebben in het eerste boek Koningen een bepaald portret voorgesteld gekregen van de tweede koning van het rijk van Juda. Niet zo'n mooi portret. Abia wandelde in al de zonden van zijn vader. Zijn hart was niet volkomen met de Heere. Een halfslachtig mens dus. Als we nu gaan lezen wat de schrijver van Kronieken ons over deze Abia te vertellen heeft dan lijkt het op het eerste gezicht dat hij

In dit spoor preekte ook dr. H.F. Kohlbrugge. Hij leefde in de 19^e eeuw. Ik citeer iets uit zijn verklaring van vraag en antwoord 22 van de Heidelbergse Catechismus. "Ik wenste nu daarop uw aandacht te vestigen, dat de leer der waarheid, des levens en der gerechtigheid van oudsher in de Gereformeerde Kerk naar het Woord Gods en de prediking der apostelen is beschouwd als een belofte. Ik verzoek daarvoor in het bijzonder uw aandacht. Wat ik u zal mededelen, is oud. Want ik zeg, het is de leer der Gereformeerde Kerk, dus der Christelijke Kerk van alle eeuwen. En toch is het in zo verre nieuw, als het oude door de gewoonte niet meer onze aandacht trekt. Ik zeide: wat wij 'leer' noemen, is belofte uit Gods mond. Wie in Hem gelooft, is rechtvaardig! In Hem is vergeving der zonden, kwijtschelding en rechtvaardiging van al hetgeen, waarvan wij door de Wet van Mozes niet gerechtvaardigd kunnen worden. Dat is belofte, ik herhaal het: belofte! Doch niet een belofte, die gegrond is op onze werken, op onze verdienste. Niet zulk één die zegt: "Als gij dit of dat hebt gedaan, dan zult gij dit of dat hebben", maar het is een belofte voor het ganse leven tegen onze grote dood. Een belofte in onze vreselijke armoede en hulpeloosheid, dat God de Heere voorzien zal in al onze noden en behoeften."

Het getuigenis van de kerk der eeuwen stemt samen met dat van de Heilige Schrift. Het wijst ons de Heere aan als een belovend God, als "een betrouwbaar Man" in de Heere Jezus Christus. Gods belofte is nog steeds de grondslag en het voorwerp van het (in zichzelf zo wankele) geloof. Wie op Hem betrouwt, zal niet beschaamd worden.

J.M.J. Kieviet

toch wel flink van mening verschilt met de schrijver van Koningen. Het portret dat hij van Abia tekent komt veel gunstiger over. Is dat echt zo? Hoe kan dat?

2 Kronieken vertelt ons eigenlijk maar een enkele episode uit de regering van Abia; een episode uit een oorlog die er gevoerd is tussen Juda en Israël, waar Jerobeam toen nog koning was. Er is in die oorlog een veldslag geleverd tussen de beide legers en in die veldslag was Abia onmiskenbaar de grote overwinnaar. Maar - merkwaardig genoeg - werd voorafgaande aan de strijd door Abia

een toespraak gehouden die met name gericht was aan het adres van het leger van Jerobeam. En het is juist in die toespraak dat we Abia leren kennen als een man die de zaak des Heeren met een oprecht hart is toegedaan. Althans zo lijkt het. En dat brengt ons tot de vraag of het oordeel van de schrijver van Koningen toch niet een beetje al te negatief is. Hoe moeten we hierover denken?

Geschiedvervalsing

De beide legers hebben zich gereed gemaakt voor de strijd. Abia heeft een fors aantal soldaten, die strijdbare helden genoemd worden. Jerobeams leger doet voor dat van Abia niet onder. Hij beschikt ook over een groot aantal soldaten - twee maal zoveel zelfs als Abia - en die soldaten worden uitgelezen mannen genoemd. Als die twee legers elkaar te lijf gaan dan staat er wat te gebeuren! Ze zijn gelegerd bij de berg Zemaraïm bij het gebergte Efraïm. Abia is met zijn leger dus al een heel stukje in het gebied van Jerobeam binnen gedrongen.

Abia voelt zich gedrongen om voorafgaande aan de strijd een toespraak te houden. Hij beklimt daartoe de berg Zemaraïm en kennelijk is de akoestiek daar goed, want vanaf een plek op de berg is hij in staat het hele leger van Jerobeam toe te spreken. Wat hij met die toespraak bedoelt? Mogelijk wil hij bloedvergieten voorkomen door Jerobeam te bewegen van verder oorlog voeren af te zien. Dat zou geen slechte zaak zijn geweest. Maar het is ook mogelijk dat Abia iets anders in de zin heeft. Laten we maar naar hem luisteren.

Het begin is helemaal terecht. God heeft indertijd het koninkrijk aan David gegeven. Niet maar voor een kort poosje, maar voor altijd. David is Israëls koning. Dat heeft de Heere zelfs bekrachtigd met een verbond. Abia noemt het een zoutverbond. Daarmee zinspeelt hij op het voorschrift dat de Heere aan Israël had opgedragen, namelijk dat er bij het brengen van offers ook zout gebruikt moest worden (b.v. Lev. 2:13). Zout is bederfwerend en daarmee het symbool van het blijvende. Die gedachte komt ook tot uitdrukking in de gewoonte die in die tijd was ontstaan, namelijk dat twee partijen bij het maken van afspraken zout aten om zo te garanderen dat ze de afspraken zouden nakomen.

Maar in wat er na dit op zich goede begin volgt er iets in de toespraak van Abia waarvan gezegd moet worden dat hij niet langer de eerlijke waarheid vertelt, maar die wel wat verdraait. Trouwens, was hij ook al niet iets vergeten? Wat hij zei over Gods verbond met David en zijn zonen was terecht, maar was het daarbij niet de conditie dat die zonen dan wel in Gods wet zouden moeten

wandelen? (2 Kron. 6:16). Waarom laat Abia dat weg? En verder is het natuurlijk waar dat er iets gebeurd is, waardoor het huis van David niet meer over het hele volk regeert. Of dat echter getypeerd kan worden als rebellie van de kant van Jerobeam? Laat het nog zo zijn dat Jerobeam de leiding had bij het verzet tegen Rehabeam, maar is dat alles wat er gezegd kan worden? Had de Heere niet duidelijk laten weten dat de scheuring van het rijk door Hem gewild was en dat dit nu juist te maken had met het verlaten van Gods wegen? Is het bovendien juist om de medestanders van Jerobeam te typeren als 'ijdele mannen, kinderen Belials'? Dat is wel erg denigrerend. Waren zij inderdaad leeglopers, mensen die nergens voor deugen? En is het helemaal in overeenstemming met de werkelijkheid om van Rehabeam te zeggen dat hij toen jong en teder van hart was? Alsof hij een onervaren knaap was, die nergens van af wist. Maar hij was nota bene 41 jaar oud! En hij was flink genoeg om het verzoek van het volk radicaal van de hand te wijzen. Nee, zo teder van hart was hij niet. Geschiedvervalsing kunnen we dit noemen. De feiten verdraaien. Niet bepaald een mooie trek van Abia. Als Jerobeam in de gelegenheid was geweest hem van repliek te dienen dan had hij deze argumenten zonder al te veel moeite kunnen ontkrachten. Als Abia gedacht heeft op deze manier iets te kunnen bereiken dan heeft hij verkeerd gedacht. Zulke dingen werken juist averechts. Iedereen kan nu al weten dat de bedoelingen van Abia niet zo zuiver zijn.

Jerobeams zwakte

Wat Abia vervolgens gaat zeggen snijdt meer hout. Hij stelt de vraag waar Jerobeam de moed vandaan haalt om oorlog te voeren met Juda? Wil hij soms nog meer gebied aan Davids huis ontroven? Denkt hij daarbij succes te zullen hebben? Hij heeft wel een geweldig leger, maar zal hem dat baten? Laat hij daar niet te vast op rekenen, want er is heel wat op Jerobeam aan te merken. Op heel wat punten is hij van Gods geboden afgeweken.

In de eerste plaats al de gouden kalveren die Jerobeam als nieuwe goden in Israël heeft geïntroduceerd. In verband daarmee heeft hij de door de Heere aangestelde priesters uit zijn rijk verdreven en heeft hij in de plaats daarvan andere priesters aangesteld. Net zulke priesters als de andere volken hebben. Ieder die wilde solliciteren werd aangenomen, op voorwaarde dat hij genoeg entreegeld betaalde. Bij dat laatste waren de regels die Jerobeam stelde niet mis. Zij gingen zelfs uit boven wat de Heere in Zijn wetgeving voorgeschreven had. Jerobe-

am vroeg een jong rund en zeven rammen terwijl de Heere niet meer vroeg dan een jong rund en twee rammen (Ex. 29:1; Lev. 8:2). En in wiens dienst stonden die priesters? In de dienst van goden die geen goden zijn. Goden die niet eens bestaan.

Hier legt Abia wel heel duidelijk de vinger bij de zere plek. Laat de scheuring van het rijk inderdaad door de Heere zijn gewild, wat er daarna door Jerobeam is gedaan op godsdienstig gebied is heel duidelijk niet van de Heere. Dat is zonde. De zonde van Jerobeam die daarmee Israël zondigen deed. Ja zeker, Abia raakt de grote zwakte van Jerobeam aan met deze woorden. Alleen, het is niet zo moeilijk om de zonden bij anderen aan te wijzen. Veel moeilijker is het om eigen zonden te belijden en ons ervan te bekeren. En van een besef van eigen zonden heeft Abia tot nog toe weinig blijk gegeven. Of gaat hij daar nu wat van zeggen?

Abia's kracht?

Bij Jerobeam is veel dat niet deugt, maar hoe is het in Juda? Wel, dat kan Abia wel vertellen. Met een zekere trots zelfs. Juda heeft de Heere niet verlaten. Zij zijn trouw in Zijn dienst. We horen Abia zeggen: De Heere is onze God. En zij die deze God dienen in Zijn heiligdom zijn inderdaad de door de Heere Zelf aangestelde priesters. Het zijn de zonen van Aäron. En de rest van het werk wordt gedaan door echte Levieten. Geen vreemde indringers in dit heilige werk, maar echte dienaren van de Heere. Daar is niets mis mee.

Bovendien houden deze priesters en Levieten zich stipt aan de voorschriften wat het brengen van offers betreft, zowel op het brandofferaltaar als op het reukofferaltaar. De voorschriften omtrent de tafel met de toonbroden worden ook precies vervuld. De kandelaar in het heiligdom wordt op tijd aangestoken. De wacht des Heeren wordt waargenomen. Het is allemaal dik in orde. Terwijl Jerobeam en zijn volk de Heere verlaten hebben is Juda trouw gebleven. Dat kan dan ook niet anders betekenen dan dat de Heere met Juda is. Ook in deze strijd. En als het benauwd zou worden dan zijn er ook priesters in het leger die met de trompetten kunnen blazen en zo de hulp des Heeren kunnen inroepen. Voor Abia staat het vast dat de Heere dan helpen zal.

Abia aarzelt niet om de conclusie te trekken. Als hij al deze dingen zo op een rij zet kan die conclusie geen andere zijn dan dat Israël tegen de Heere strijdt en dat ze onmogelijk voorspoed kunnen hebben. Dat is zo zeker als twee maal twee vier is. Dat is nu eens echt geloofsvertrouwen. Abia weet het ze-

ker: De Heere is met ons. Prachtig toch? Of vindt u van niet? Klopt er dan iets niet? Dat van die offers en die priesters en hun andere werk, is dat niet zo? Er is toch gehoorzaamheid en toewijding? Ze hebben toch ook echt de priesters meegenomen in het leger met de door de Heere zelf voorgeschreven trompetten? Nu, wat is er dan mis?

Ja maar, is dat nu wel echt geloofsvertrouwen? Lijkt het niet allemaal op een sluitende redenering? Wij hebben dit en wij hebben dat, dus... Gaat dat zo in het geloofsleven? Klinkt er ook niet een toon van zelfgenoegzaamheid door in de woorden van Abia? Hij is zo tevreden met zijn eigen prestaties en die van zijn volk. Het klinkt teveel zoals het gebed van de Farizeër klinkt in een van Jezus' gelijkenissen: Heere ik dank U... En dan somt de man op wat hij allemaal doet. En dan ook nog dit: Jerobeam heeft zonden; daar wijst Abia terecht op. Maar aan de kant van Juda zijn er blijkbaar geen zonden. Althans daar heeft Abia het niet over. En daarom is er ook geen schuldbelijdenis. Daar is zelfs geen spoor van te bekennen.

Nee, die redenering van Abia klopt toch niet echt. Deze taal is niet de taal van een mens, die iets geleerd heeft van eigen onwaardigheid en die daarom van genade moest gaan leven. Abia kan het zelf nog en hij leeft in de veronderstelling dat God vanzelfsprekend aan zijn kant staat. Hij heeft toch Gods beloften. En die worden toch vervuld. Zo is het toch? Ja, zo is het in de gedachtengang

van eigengerechte mensen. Maar zij weten niets van genade. Echt helemaal niets. Zij hebben het voor God nog nooit verloren. Ze zijn nog nooit door hun eigen gronden heen gezakt. Nee, dan zijn er in de Bijbel wel plaatsen waar we ootmoediger gebeden aantreffen. Gebeden van mensen die er besef van hebben dat het maar niet automatisch waar is dat we God aan onze kant hebben omdat wij Hem zo getrouw gediend hebben. Wat denkt u van Hizkia's gebed tijdens de belegering van Jeruzalem (2 Kon. 19)? En van het gebed van Asa, ook aan het begin van een veldslag (2 Kron. 14:11)? Is het beeld dat de schrijver van Kronieken ons van Abia tekent nu echt zoveel anders dan wat de schrijver van Koningen ons geeft? Het lijkt anders, maar het is het niet. In Koningen wordt ons verteld dat Abia wandelde in al de zonden van zijn vader en dat zijn hart niet volkomen was met God. Welnu, dat vinden we dan duidelijk geïllustreerd in Kronieken. Hier is die man, die halfslachtig is. Hij roemt wel in God. Ogen-schijnlijk vertrouwt hij op God. Maar hij buigt niet onder God. Hij vraagt zelfs niets aan God. Hij was nooit een arme smekeling. En daarom is de rest slechts vorm en lippentaal.

Zo is Abia in de rij van de koningen van het Tweestammenrijk al de tweede die we niet tot voorbeeld kunnen nemen. Mooie woorden genoeg, maar geen volkomen hart.

P. den Butter

Boekbespreking

DE ERGERNIS VAN HET KRUIS

Paul Wells, *De Ergernis van het Kruis, gebonden, 339 blz., € 19,90, Uitgeverij De Banier. ISBN 978-90-336-0752-3.*

Auteur

De auteur woont en werkt sinds 1972 in Aix-en-Provence waar hij systematische theologie doceert aan de Faculté libre de théologie réformée (Theologische Faculteit). Hij schreef verschillende boeken in het Frans, onder andere over de leer van de Schrift, de woorden van Christus aan het kruis, het leven van een christen, een commentaar op het gebed des Heeren en een commentaar op de apostolische geloofsbelijdenis. Sinds 1981 is hij redacteur van La Revue réformée, een toonaangevend, Bijbelge-trouw tijdschrift in Frankrijk. Ook is hij verantwoordelijk voor uitgeverij Editions Kerygma, die nieuwe edities van de Heidelberger Catechismus en de Westminster Confessie heeft uitgegeven. Momenteel wordt gewerkt aan een uit-

gave in hedendaags Frans van de Institutie van Calvijn en zijn commentaren op het Nieuwe Testament. Hij werkte ook mee aan de rubriek Buitenpost van het Reformatorisch Dagblad.

Inhoud

De originele titel van het boek dat we hu bespreken luidt "Cross Words." (Kruis-woorden). De vertaling is van de hand van Liesbeth Goedbloed. De ondertitel luidt: "Over de verzoening tussen God en mensen." Achterin is een index opgenomen van de belangrijkste onderwerpen. Op de blz. 11 en 12 lezen we het volgende: "Het belangrijkste doel van dit boek is een antwoord te vinden op de vraag waarom het noodzakelijk was voor God om in Jezus Christus de menselijke natuur aan te nemen, om mensen te redden van de zonde door voor hen te sterven in het vlees. Om dat doel te bereiken wil ik in hoofdstuk twee tot en met zes kijken naar de verhouding tussen God en mens die het kruis noodzakelijk maakte. Wat het kruis openbaart over God is even belangrijk als wat

het verwerft voor de mens. De manier waarop God mensen redt, is op een complexe manier verbonden met Zijn natuur. Hoofdstuk zeven tot en met twaalf gaan over de aanstootgevende woorden die beschrijven wat de dood van Christus inhoudt, gezien vanuit het perspectief van de voorbereiding op de komst van Jezus, Zijn leven en Zijn dood. Het centrum van het christelijke toneel is niet het kruis, maar de Gekruisigde Zelf en de unieke manier waarop Hij als Middelaar tussen God en mens staat. Dit is van essentieel belang, omdat het de doodlopende weg afsluit die leidt tot een interpretatie van het kruis als slechts een symbool voor menselijk lijden. In hoofdstuk dertien tot en met zeventien zullen de gevolgen van het kruiswerk worden onderzocht. Het volbrachte werk van Christus opent de weg naar vrijheid van zonde en dood, naar nieuw leven in gemeenschap met God – een leven dat gekenmerkt wordt door gehoorzaamheid, liefde en dienstbaarheid. De verzoening is meer dan alleen een verandering van richting: verzoening leidt tot een relatie met een nieuwe Meester en brengt het nieuwe besef teweeg dat wij een Ander toebehoren. Deze poging is in hoge mate aanstootgevend voor de hedendaagse denkwijze, binnen of buiten de kerk. We zullen daarom eerst aandacht besteden aan de manier waarop de moderne mens zich ergert aan het kruis."

Gehoorzaamheid van Christus

Veel behartenswaardige zaken hebben we met instemming in dit boek gelezen. Op blz. 47 wordt geschreven over het voldoen aan de goddelijke gerechtigheid – positief – door de volmaakte gehoorzaamheid van Christus aan het goddelijke gebod en – negatief – omdat Christus de toorn van God over de zonde van de mens draagt. Dit noemen we de dadelijke en de lijdelijke gehoorzaamheid van Christus. Op blz. 177 en 178 lezen we dat de bijbelse taal van het offer lichtjaren afstaat van onze moderne wereldvisie. Het is ten diepste God alleen Die het offer brengt. "Geen liefde is groter dan de Zelfgeevende liefde van God, geopenbaard in Christus: 'Niemand heeft meerder liefde dan deze, dat iemand zijn leven zette voor zijn vrienden' (Joh. 15:13). Dat wonderlijke bewijs van liefde werd ontvouwd als Gods geschenk aan zondaren in het leven en in de dood van Christus: 'Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven.' (Rom. 8:32). Wat had God ermee kunnen winnen? Niets. Wat konden wij ermee winnen? Alles. Dat is het bewijs van de hoogste liefde."

Laatste kruiswoord

Over het sterven van Christus en het laatste kruiswoord lezen we op blz. 292 en 293 het volgende: 'Er is een ander aspect aan de volmaakte aard van het verlossingswerk toegevoegd, toen Jezus Zich overgaf in goddelijke handen. Jezus sprak zeven keer aan het kruis en dat was niet toevallig en ook geen simpele samenloop, maar dat gebeurde met opzet. Het zevende kruiswoord is het kruiswoord dat de andere zes kruiswoorden tot voltooiing brengt. Meer dan dat, net zoals God zes dagen werkte en op de zevende dag rustte, ging Jezus, door Zijn geest over te geven aan de Vader, binnen in de goddelijke rust na Zijn werk. Verlossing gaat een stap verder dan schepping. In Genesis 1 lezen we zes keer: 'God zeide.' Jezus sprak zeven keer aan het kruis om de schepping binnen te voeren in de nieuwe schepping. Het scheppende woord van God is de oorsprong van de schepping, maar Jezus' zevende kruiswoord is het begin van een nieuwe schepping en Jezus is de Eerste Die daar binnengaat. Als Gods scheppingswoord en Jezus' verlossingswoord het goddelijke stempel dragen doordat ze machtig en werkzaam zijn, dan bracht Jezus iets nieuws voort uit het oude. De schepping kan zichzelf nooit voltooien. Het is alleen Christus die de schepping kan voltooien en tot haar doel kan brengen in de rust....Christus deed het tegenovergestelde van wat Adam deed. Door de eerste zonde raakte de mensheid alles kwijt en werd verbannen uit de aanwezigheid van God. Maar nu ging de tweede Adam de strijd aan en Hij bracht Zijn volmaakte mensheid voor het aangezicht van God in de eeuwigheid. ...Christus legt Zijn taak, een volmaakt mens te zijn, in de handen van God. Dit is het begin van de nieuwe schepping, de herstellende, vernieuwde mens in Christus, een voorsmaak van een schepping die uiteindelijk bevrijd zal zijn van zonde en kwaad (Rom. 8:21)."

Noodzaak van verzoening

De leer van de *zoendood* van Christus is heel belangrijk. De verzoeningsleer van de strafrechterlijke plaatsbepaling is wezenlijk voor de verlossing van verloren mensenkinderen. Christus heeft vrede met God en vergeving verworven. In de Persoon en het werk van Christus zijn liefde en gerechtigheid innig met elkaar verbonden. Christus heeft Zijn Kerk liefgehad en Zichzelf overgegeven. Petrus twijfelde er niet aan dat Jezus de beloofde Messias was. Hij sprak een heerlijke belijdenis uit: Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods.' Toen Jezus sprak over Zijn naderende lijden en sterven en opstanding werd duidelijk dat Petrus daar niets van

verstond toen hij uitsprak: 'Heere, wees u genadig! Dit zal U geenszins geschieden'. Petrus ontkende de noodzaak van kruis en verzoening. De auteur schrijft op blz. 330 "De noodzaak van Christus' dood voor de verlossing van de zonde ontkennen, staat gelijk aan een satanische verdraaiing van de waarheid. De 'dingen der mensen' die zo aannemelijk leken voor Petrus namen niet alleen de plaats in van de 'dingen die Gods zijn', maar ze waren ook volkomen in tegenspraak met de goddelijke openbaring." Het boek besluit met de volgende woorden op blz. 333: "Niets anders kan de diepste verlangens van ons hart zo bevredigen als de liefde van het kruis. Niets anders kan onze zonde uitwissen als de vergeving van het kruis. Niets verlost ons van een zekere dood als het kruis. Niets doet ons zo hopen op het eeuwige leven als het kruis."

A. Van Heteren

Ds. P. van Ruitenburch, *Tijdgeest*, paperback, 221 blz., € 14,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2150-0. De auteur is predikant van de Gereformeerde Gemeente geweest in Meliskerke en Dordrecht. Sinds 1996 is hij als predikant verbonden aan de Netherlands Reformed Congregation van Chilliwack BC Canada. Het boek bestaat uit 46 hoofdstukjes waarin de tijdgeest getekend wordt en de moderne manier van denken wordt weergegeven. In het voorwoord schrijft de auteur dat we vergiftigd worden door de tijdgeest. Verder lezen we in het voorwoord betreffende de tijdgeest: "Wat voor geest dat is? Concrete verschillen moeten verdwijnen. Het verschil tussen waarheid en leugen, tussen man en vrouw, tussen goed en kwaad. Het gevoel moet heersen. Alles wat goed voelt, is goed. Zo lijkt de moderne mensheid verder en verder van God af te komen staan. In het paradijs zijn we Gods beeld al kwijtgeraakt, en ook het 'beeld Gods' in de bredere zin gaat steeds verder verloren. Het godsbesef neemt af, het geweten wordt toegeschroeid. Hoewel de kloof tussen God en mensen eigenlijk niet groter kan worden, in zekere zin wordt de moderne mens steeds vijandiger tegenover de enige ware God. Het lijkt wel of Gods algemene genade vermindert en de Heere de teugels laat vieren." Op blz. 17 wordt geschreven over de ernst van de dood. De moderne mens beseft niet dat de dood een vreemd element in deze wereld is. De verbinding met de zonde wordt niet meer gelegd. Het wordt niet meer beseft dat de dood een straf is op de zonde. Wat de literatuur betreft wordt een boek al snel kleinburgerlijk, preuts en saai genoemd als er geen sek-

suele passages in voorkomen (blz. 77). In het oog van de moderne mens moet *het leven een feest* zijn. Men weet geen weg met zaken die de feestvreugde van het leven bederven. Men verzet zich met hand en tand tegen alles wat onaangenaam is en beseft het niet meer dat God kruisen oplegt. (blz. 139). Asaf mocht het anders zien in Psalm 73. Ondanks alles was het toch goed, want de Heere zou Asaf leiden en op Zijn tijd in heerlijkheid opnemen. God zou zijn deel zijn in eeuwigheid. "Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn deel in eeuwigheid" Psalm 73:26. Het is nodig tegen de *tijdgeest* in te gaan. Wat we lezen aangaande het eerbiedigen van de zondag op blz. 208 willen we aan u doorgeven: "Ook in christelijke kerken bestaat de neiging om op zondag steeds meer te doen. Men wil immers niet zo wettisch zijn als vroeger. Toch denk ik dat het ook heel gezond is om al het onnodige werk te laten wachten en als het even kan niet te reizen. Laten we de zondag niet gebruiken om op maandag in de startblokken te kunnen staan en weer met volle vaart het leven te leven. Ik stel voor tegen de tijdgeest in te gaan en niet steeds meer van de zondag aan de wereld af te staan. Laten we niet sporten, niet onnodig reizen, geen vakantie houden op het strand, geen visites afleggen, maar ons beperken tot het hoognodige. Dat is niet alleen gezond voor ons lichaam en voor onze geest die moet worden van de drukte. Met het houden van de zondag bepalen we onszelf bij de betrekkelijkheid van het leven. Laat het een bezinningsdag zijn. Zelfs de verveling die op zo'n dag optreden kan kan ons in de juiste richting drijven. Net zoals kinderen die de hele middag op hun kamer moeten blijven, en dan van verveling hun huiswerk gaan maken, kan de zondag ruimte maken voor datgene waar we eigenlijk niet zo'n zin in hadden. Mogelijk zien we het niet direct in, maar komen we er toch langzamerhand achter dat het goed voor ons is om afgeremd te worden in onze dagelijkse beslommingen. De zondag is een soort vastendag. Op zondag eten en drinken we niet van de dagelijkse beslommingen en houden we onze ziel in toom. De zondagsviering is een middel om matig met de wereld om te gaan." Vreemdelingen en bijwoners hebben *toekomst*. Die de wereld liefhebben zullen met de wereld verloren gaan. Gods kinderen zullen verlost worden van zichzelf, van hun wereldse, egoïstische, overspelige, zondige hart. Zij zullen geen onreine, boze, onoprechte gedachten meer hebben. Zij zullen de Heilige Geest niet meer bedroeven. Ongeloof zal voorbij zijn. De eeuwige zaligheid zal hun deel zijn.

Jaarboek van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland 2009, onder redactie van ds. G.P.M. van der Linden, drs. R.W.J. Soeters en ds. H.J.Th. Velema, € 10,20, Uitgave Buiten & Schipperheijn, Amsterdam, ISBN 978-90-5881-348-8.

Een onmisbare vraagbaak is opnieuw verschenen. Jammer dat onze kerken alleen in de drie classes van het noorden groeien en in de classis Dordrecht, maar verder slinken. Totaal genomen daalde vorig jaar het ledental met 77. Heel wat leden die vertrekken sluiten zich bij geen enkele andere kerk meer aan. Per jaar is er ongeveer 1% van de leden die de kerk verlaat. Wie zich wil verdiepen in het grensverkeer met andere kerken kan in dit jaarboek terecht. Uiteraard heb ik veel waardering voor het samenstellen van dit jaarboek. Het zal door velen geraadpleegd en gebruikt worden. Naast allerlei gegevens zijn enkele bijdragen opgenomen.

Persberichten

Voorbereiding op je huwelijk: onmisbaar

Op D.V. zaterdag 20 juni organiseren we, samen met de HHJQ, van 's morgens 9 uur tot 's avonds 9 uur een boeiend en intensief programma als voorbereiding op je huwelijk. Ook als je nog niet zo lang getrouwd bent (max. een jaar) kun je je opgeven.

Je krijgt met veel vragen te maken. De Bijbelse visie op het huwelijk botst zo vaak met wat de maatschappij uitdraagt. Daarom denken we met elkaar na niet alleen na over je staan in maatschappij en gemeente, maar openen we eerst de Bijbel. Wat zegt Gods Woord over huwelijk en gezin, over de opvoeding? In de communicatie kan veel misgaan, daarom plannen we een praktische workshop. Hoe denk je over gezinsvorming in deze tijd? Ook daarover spreken we met elkaar.

Wanneer: Zaterdag 20 juni 2009 van 9.00 – 21.00 uur

Waar: Bepalen we na ontvangst van de aanmeldingen, zo centraal mogelijk
Prijs: € 70,- per stel (€ 65,- als beiden studeren)

Opgave: www.lcj.nl; onder KPC vind je de link om je op te geven

Denk je serieus na over trouwen of ben je nog niet zo lang getrouwd, schrijf je dan zeker in voor deze conferentie! Behoor je zelf niet tot de doelgroep, maar ken je ze wel in je gemeente of vriendenkring, attendeer ze op deze conferentie.

'Ja!' Wat zeg je ermee? – Belijdenis doen

Op D.V. zaterdag 8 juni organiseren we opnieuw de Kruispuntconferentie over het doen van belijdenis. Deze dag is bestemd voor jongeren die zich voorbereiden op het doen van belijdenis.

Denk je er over om in het komende seizoen belijdeniscatechisatie te volgen? Kent u jongeren die er over nadenken om belijdenis te doen? Er kunnen heel wat vragen opkomen: *Wat zullen de mensen er van zeggen? Ben ik niet te jong? Kan ik wel belijdenis doen, is mijn geloof wel echt? Moet je zeker weten dat je bekeerd bent?*

Het is een goede zaak om over deze persoonlijke vragen met een predikant of ambtsdrager van gedachten te wisselen. Toch kan het ook heel fijn zijn om met andere jongeren die met dezelfde vragen zitten erover te spreken bij het geopende Woord van God.

Wanneer: Zaterdag 8 juni 2009

van 9.00 – 18.30 uur

Spreker: Dominee P.D.J. Buijs

Jeugdwerkadvisers

Locatie: Stellen we vast na ontvangst van de aanmeldingen

Prijs: € 25,00

Opgave: www.lcj.nl; klik op de poster om verder te gaan

Na ontvangst van de aanmeldingen bepalen we welke plaats het meest centraal ligt om bij elkaar te komen.

Kampen - Bovenkerk

zaterdag 25 april

Oranjeconcert t.b.v. Stéphanos

Avond voor het hele gezin!

M.m.v.

Jongerenkoor "Jigdaljahu"

Jeugdselectiekoor

Groot Bovenstem

Mannenkoor "Veluwe", Orgel, vleugel verzorgt, trompetten, viool en panfluit. Tenor en meisjessoorpraan

Kaarten bestellen via selectief@solcon.nl of 038 - 385 77 89 (na 18.00 uur)

ELBURG

Locatie: Geref. Kerk

Vrijheidsstraat 1, Elburg

Zendingsdag Chr. Ger. Kerk

Woensdag 22 juli

10.30 uur

open. ds. M.A. Kempeneers

Spreker ds. L.W. v/d Meij

te Driebergen

Verkoopafels in pauze

14.00 uur

Ds. K. Hoefnagel te Katwijk

Kindervertelling A.B. den Breejen

te Werkendam

Ds. W. Pieters te Garderen

Sluit. ds. Kempeneers

Kinderoppas aanw.

Jaarvergadering Gent

Graag willen we de sympathiserende kerkenraden oproepen om de jaarvergadering van de stichting evangelisatie te Gent te bezoeken. Onze evangelist H. Bor zal weer het één en ander vertellen van zijn werk en het bestuur zal de jaarstukken aan u voorleggen. Het zou fijn zijn als we velen kunnen begroeten. De avond is gepland op D.V. maandag 11 mei, aanvang half acht te Dordrecht in het verenigingsgebouw "De Krooswijkhof".

Predikanten kijken voor fiscale zaken op:

www.roza.nl/predikanten

Stichting steun
Messias
belijdende
Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:

Ds. G. Bouw

Tel.: 0172 - 470040

E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift

op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond

Bonisa

Z E N D I N G

Opleiding Evangelisten Jiao Zuo

Ploegers

Ploegers toerusten.
Evangelisten opleiden.
Namens u mag Bonisa het
toerustingcentrum Jiao Zuo
in China ondersteunen.
Kerkelijke medewerkers en toegewijde
evangelisten ontvangen daar een
opleiding om de ploeg van het Woord
op de akker te besturen.

*Gebod vormt de basis
van ons zendingswerk.*

*Een biddend hart.
Een gulle hand.*

*Dank u wel
voor wat u al deed
en nog wilt gaan doen.*

Blijft u medearbeider?

Postbank 31.555.32 o.v.v. Evangelisten
Grachtweg 20, 2161 HN Lisse

www.bonisa.nl
0252 - 41 82 69

Friedensstimme

Steun evangelisten!

Door evangelisten te ondersteunen in hun werk worden veel mensen bereikt met het Evangelie. Maar veel gebieden zijn nog nooit bereikt. U kunt een stukje bijdragen. Door gebed en door gaven. Totdat Hij komt!

Postbus 15 | 2800 AA Gouda | TEL. 0182 - 538 544 | GIRO 41 32 334

MBuma-Zendingsdag - Utrecht

De 46e zendingsdag van de Stichting MBuma-Zending wordt D.V. gehouden op **donderdag 30 april 2009**. Koninginnedag. In de Voordorphal op het veemarkt complex, Sartreweg 1-3, 3573 PW te Utrecht. Aanvang 10.30 uur

Sprekers

's Morgens: 10.30 - 12.30 uur

1. Ds. T.J. de Jong, Staphorst, Opening
2. Ds. D.A. Ross Laide, Schotland
3. Ds. A. van Voorden, Uddel

Pauze 12.30 - 14.00 uur

**Sprekers 's middags:
14.00 - 16.00 uur**

4. Ds. T. Klok, Urk
 5. Dhr. A.B. den Breejen, Werkendam, vertelling
 6. Ds. A.C. Rijken, Gameren, sluiting
- Parkeergelegenheid gratis beschikbaar.*

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06